

Reactie op het wetsvoorstel Wet Voorschriften vrijstelling leerplicht bij richtingbezwaren

Fijn dat er aandacht is van de minister van OC&W voor het thuisonderwijs. Dit voorstel op deze wijze helpt echter totaal niet, zie de punten hieronder. Begin daarom opnieuw, luister naar thuisonderwijsouders en -organisaties en kom samen tot een benadering (wetsvoorstel) die thuisonderwijs als prachtige vorm van onderwijs recht doet.

-Dit voorstel is geschreven vanuit de gedachte dat thuisonderwijs een onderwijsvorm is die gegeven wordt vanuit school. Dit is het grootste probleem van dit voorstel. De schrijvers hebben zich kennelijk niet verdiept in de eigenheid van thuisonderwijs of hadden er onvoldoende bereidheid toe. Mijn voorstel is dat de minister eerst spreekt met thuisonderwijzers en -organisaties hoe dit onderwijs plaatsvindt en hoe zij denken dat een en ander geregeld kan worden. Schrijf vervolgens pas een wetsvoorstel en giet het vooral niet in een mal van schooldenken. Het risico is anders dat het wetsvoorstel het de thuisonderwijzers onmogelijk maakt.

-Vervolpunt is dat de minister lijkt te vergeten dat de overheid niets van het thuisonderwijs bekostigt, terwijl hij er wel veel over te zeggen wil hebben. De thuisonderwijsouders brengen vaak grote offers voor het organiseren van hun thuisonderwijs, in termen van kosten voor materialen etc., maar ook doordat minder betaald werk wordt verricht door de ouders. Het past de minister zich daardoor met terughoudendheid op te stellen.

-Risico van het voorstel is dat het een papieren werkelijkheid wordt. Veel administratieve rompslomp die een schijnzekerheid creëert, maar geen echte waarborg is voor goed onderwijs. Laat het ministerie ten eerste uitstralen dat ze de thuisonderwijzers vertrouwt. Is er ooit geconstateerd dat er problemen zijn met het thuisonderwijs? Mijns inziens is juist het tegendeel het geval: het zijn gemotiveerde en stabiele gezinnen die goed-geëquipeerde kinderen afleveren. Risico van het de thuisonderwijsouders zo moeilijk mogelijk maken is dat thuisonderwijzers (nu al) overwegen te verhuizen naar het buitenland waar thuisonderwijs wel goed mogelijk is.

-Het toetsingskader waarop de Onderwijsinspectie haar beoordeling baseert is niet weergegeven. In paragraaf 5.1 van het Algemene deel van het wetsvoorstel staat namelijk dat de Onderwijsinspectie in samenspraak met de thuisonderwijsorganisaties een toetsingskader voor het onderwijs opstelt. Hoe gaat dit in de praktijk plaatsvinden? Als zij er samen niet uitkomen, wat dan? Gaat dan het niet-afgestemde voorstel van de Onderwijsinspectie het hem worden? Ik vind dat vooraf duidelijk moet zijn wat dit toetsingskader is en in de wet genoemd wordt.

-Ik vind het onaanvaardbaar dat de Onderwijsinspectie bij gezinnen thuiskomt. Dat moet ook kunnen op een kantoor van de Onderwijsinspectie. Zeker onaanvaardbaar is dat de Onderwijsinspectie ook onaangekondigd binnen kan komen. Dit scheidt een onveilige situatie voor gezinnen.

-Voor veel gezinnen zou de Stichting Keurmerk Thuisonderwijs een welkom alternatief zijn voor toezicht dan de Onderwijsinspectie. De gezinnen worden dan immers niet door de overheid benaderd maar middels een particuliere stichting. De Stichting is onafhankelijk georganiseerd en heeft aantoonbaar kennis van zaken van thuisonderwijs. Gezinnen die kiezen voor een keurmerk en dit kunnen overhandigen, volstaan dan daarmee richting de overheid.

-De verplichte toetsen is een onaanvaardbare insteek. Veel thuisonderwijsouders toetsen hun kinderen niet omdat ze heel goed weten waar hun kinderen staan. Ze zien ze immers dagelijks. En wat als kinderen toetsen niet halen? Is het dan beter voor ze dat ze dan vervolgens naar school gaan?

-Het is niet proportioneel om de toegangseisen heel zwaar te maken en veel toezicht te organiseren. Dit is dubbelop. Het lijkt te impliceren dat het thuisonderwijs zoveel mogelijk teruggedrongen moet worden, terwijl er geen aanleiding is om te menen dat er in Nederland slecht thuisonderwijs wordt gegeven.

-De rol van de leerplichtambtenaar in het voorstel is te groot. Die gemeenteambtenaar heeft bij aanvang van het thuisonderwijs en op 12-jarige leeftijd van de jongere een gesprek met die jongere en de ouders. De leerplichtambtenaar kan dit dan zo gewenst combineren met andere relevante thema's vanwege de Jeugdwet. Tegen deze rol van de leerplichtambtenaar heb ik bezwaren.

- Ten eerste is het doen van een beroep op vrijstelling een recht dat van rechtswege ontstaat. Het komt de leerplichtambtenaar niet toe dit in twijfel te trekken. De bewijslast moet niet bij de ouders komen te liggen, omdat de wet ook geen toelichting vereist.
- Ten tweede is het bezwaarlijk dat de jongere bij het gesprek aanwezig is, zeker bij aanvang en de jongere dan dus jonger dan vijf jaar is. Dat scheidt een onveilige situatie.
- Ten derde is het vreemd dat hier de Jeugdwet bij wordt gehaald. Is het enkele feit van het geven van thuisonderwijs voldoende reden voor de gemeente om thema's in het kader van de Jeugdwet aan de orde te stellen? Nee! In Rotterdam onder leiding van wethouder Hugo de Jonge, is destijds gebleken waar dit toe leidde. De Kinderbescherming werd ingezet om gezinnen te dwingen een onderwijsstoetsgesprek af te nemen. Bij onvoldoende medewerking is dit ook daadwerkelijk gebeurd. De wet moet hier niet breed worden geformuleerd, maar juist heel specifiek beschreven wat de gemeente in het geval van thuisonderwijs wel en niet mag doen om willekeur te voorkomen. Mijns inziens is deze aparte rol voor de leerplichtambtenaar hier helemaal niet nodig. De leerplichtambtenaar heeft enkel een registrerende functie, en ligt de inhoudelijke rol bij de Onderwijsinspectie.
- Ten vierde als aanvullende opmerking voor de rol van de leerplichtambtenaar: deze is gericht op de Leerplichtwet, niet op de Jeugdwet. Het is dus onlogisch om in dit wetsvoorstel de Jeugdwet erbij te halen.

-Het is niet rechtvaardig voor expats om te vragen dat het thuisonderwijs in het Nederlands moet worden gegeven. Hoe moet dit met gezinnen die in hun thuisland gewend zijn thuisonderwijs te geven? Is het in het belang van hun kinderen als zij mogelijk een korte tijd in het Nederlandse schoolsysteem worden gepropt omdat thuisonderwijs hier niet voor hen mogelijk is?

-Het maakt het thuisonderwijs onnodig moeilijk als ouders hun pedagogische-didactische bekwaamheid moeten aantonen. Sinds wanneer is dat nodig om eigen kinderen te onderwijzen? Daarnaast is het niet uit te leggen dat slechts één ouder het onderwijs kan verzorgen. Waarom zou dat een goed idee zijn? En waarom mogen andere personen zich er niet mee bemoeien als de ouders dat willen?

-Er staat in het wetsvoorstel geen realistische beschrijving voor de overgang voor bestaande thuisonderwijsgezinnen naar een nieuwe situatie.

-Het zou goed zijn als gekeken zou worden naar hoe andere landen omgaan met thuisonderwijs, bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk of de VS. Deze landen kennen een grote en positieve thuisonderwijssituatie. Veel thuisonderwijskinderen komen in die landen terecht bij prestigieuze universiteiten. Houd dus eerst een internationale benchmark om te leren hoe thuisonderwijs vanuit de overheid benaderd kan worden.

=> Concluderend is dit wetsvoorstel een gedrocht. Het is gericht op schoolonderwijs en niet op de specifieke vorm van thuisonderwijs. Het is daarbij gericht op wantrouwen, vanwege de zware vormen van toezicht en eisen. Het geeft de ouders veel administratieve verplichtingen, waardoor het leven uit hun thuisonderwijs wordt geperst. Daarnaast ondermijnt het de vrijstelling van rechtswege, door de leerplichtambtenaar in een onmogelijke en onjuiste positie te brengen van onderzoeker van het gewetensbezwaar van de ouders. Stop daarom met dit wetsvoorstel en begin opnieuw. Bezie thuisonderwijs als een volwaardige onderwijsvorm en kom met een wetsvoorstel die het thuisonderwijs met redelijkheid tegemoet treedt.